

Felpéc és Kajárpéc – Szülőfölkék kultúrája

Kulturális Örökség Napok, 2016. 09. 17.

Az 1999-ben Kondor László által alapított Felpécért Alapítvány tevékenységét közhasznú szervezetként végzi. A közhasznú célok a helyi közművelődési tevékenység támogatása, a kulturális örökség helyi védelme. Ezen célok érdekében kiemelten fontos szerepet kap a közösségi kulturális hagyományok, értékek ápolásának, művelődésre, társas életre szerveződő közösségek létrejöttének, tevékenységének segítése, a kis falu kulturális céljai megvalósításának támogatása a lakosság életmódja javítása érdekében.

A civil szervezet tevékenysége 1999 óta bontakozott ki, és az eltelt bő másfél évtized alatt elismerését megalapozta. Mutatja ezt a tény, hogy tájház létrehozását tervezve, a megvalósításhoz ajándékba kapott egy családi lakóház ingatlant, mely országos védelem alatt állt. Emellett napjainkban zajlott a Tájház gazdasági egységének bővítése egy szintén ajándékba kapott régi borospince és a hozzá tartozó szőlő és gyümölcsös birtokba vételével.

A Kulturális Örökség Napjai országos program az Alapítványt évek óta arra serkenti, hogy meg-

mutassa kulturális örökségét, programokat szervezzen ezen alkalomra, hogy a Tájházat még vonzóbbá tudja tenni a programokat kereső helyieknek, és az eddig még idegen látogatók számára is.

Idén az „Ezerarcú műemlék” volt a Kulturális Örökség Napjai központi témája, emellett kiemelt szerepet kapott az „Örökség és közösség” témaköre is. Az országos kezdeményezéshez való csatlakozásunk nem volt kétséges.

A Felpécért Alapítvány a Tájház 2004. évi megnyitása óta féltő büszkeséggel tekint épített örökségére. Ha nem is „ezerarcú” a műemlékünk, de a tulajdonlás óta eltelt változások, helyreállítás és bővítése, közérdekű muzeális kiállítóhelyé váló fejlődése, különféle hagyományörző, közösségi programokkal való megtöltése során többféle arcával lett népszerű a településen és környékén.

Álom és valóság a kezdetektől

2003 tavaszán az akkor 870 fős falu lakói közül csak kevesen bízunk abban, hogy ebből a házból

Falumúzeum, Tájház legyen, arra pedig végképp nem gondolt szinte senki, hogy ezen ingatlan területén valamikor örökségnapokat ünnepelünk! Örökségünk védelméhez pedig a pénz mellett hit és elszántság kell, és tudni kell becsülni a régmúlt emlékeit, értékeit!

2004 őszén a Kulturális Örökség Napjai programhoz kapcsolódva felavattuk a felújított házat, és berendezésével bemutattuk a XX. század elejének megfelelő lakásbelsőket. Ekkor már további tervek első nyomainak megvalósítását is láthatta a faluközösség és a látogatók is.

Ebbe az udvarba belépve érezzük, tapasztaljuk tulajdonosának egyszerűségét, nyugalmát, takarékoságát, és azt a tudást, amivel saját maga megvédte falait a pusztulástól.

Berendezését helyben gyűjtöttük, amiből szintén a leleményes, egyszerű falusi ember mindenkori eszközeinek, tárgyainak, munkájának becsülete sugárzik. E jellemzőket láthatja az ide látogató az állandó kiállításban, és ugyanez jelenik meg az évtizednyi gyűjtőmunka darabjaiból összeállított időszakos – vándor – kiállításban is.

Felpéci Tájház, 2016

Most, amikor 2016-ban az örökségnapokra készültünk, és kulturális örökségünket ünnepeltük, az „Örökség és közösség” témáját nyomon követhetjük a Felpéci Tájház néven bejegyzett épületegyüttesben.

Felújításában, bővítésében, fejlesztésében és nem utolsó sorban működtetésében az örökség tisztelete és a közösség ereje látható. Nem kis erőfeszítés egy civil szervezetnek, hogy az apadni látszó források mellett is működőképes legyen a Tájház. Szerencsére vannak az örökség ügyét magukénak érző, azért tenni akaró emberek, intézmények, és biztató jelek.

E mostani program is egy jó együttműködésnek köszönhetően tudott sikeres, szakmailag nagyon színvonalas lenni. A Kulturális Örökség Napok országos felhívásához hármas szervezésben csatlakoztunk:

Felpécért Alapítvány

Kajárpéc Község Önkormányzata

Győri Műszaki SZC Hild József Építőipari Szakgimnáziuma tanárai és diákjai.

Őszintén elmondhatjuk, hogy hátradólva várhattuk az esemény napját, tudva, hogy a Hild Iskola milyen elkötelezett munkát vé-

gez az épített örökség felkutatása, megvédése érdekében. Tudtuk, hogy tartalmas, vetítéssel színesített előadással készül Józsa Tamás igazgató, és a fiatalok munkái megtekintésének lehetőségét tablókön hozzák, emellett gyakorlati bemutatót ígértek vályogtéglá készítésből, paticsfal építésből is.

A köszöntést hagyományaink szerint iskolatársulásunk gyömőrei hagyományörző citerásai jelentették, akikkel a kulturális alkalmakon az együttműködés a Tájház megnyitás óta élő, és egyre tartalmasabbá, gyümölcsözőbbé válik.

Ezt követte a Kulturális Örökség Napok keretében a Győri Műszaki SZC. Hild József Építőipari Szakgimnáziumának tanárai és diákjai „Élő szőlőhegyek” címmel szervezett szakmai programja délelőtt a felpéci, majd délután a kajárpéci tájházban.

„Mindig nagy öröm a múltjának emlékeit értő módon őrző településre menni és a tájházban, vagy az ahhoz kapcsolódó, a falu életébe integrálódott közösségi térben építészetről beszélni. Mindkét település gazdag az építészeti emlékekben. Az itt lakók őrzik a hagyományokat és máig művelik a települések határában lévő szőlőhegyeket, ápolják, gondozzák a gyakran több száz éves présházakat. Ki nem mondott célként fogalmaztuk meg, hogy máshonnan érkező ember látószögén át a helyi lakosok, a rendezvény résztvevői körében ismertessük meg, nyomatékosítsuk a település történetét, szépségeit, értékeit, az épített környezet emlékeit.” – kezdte Józsa Tamás igazgató az előadást.

Józsa Tamás mérnök-tanár – aki a pillanatnyi hangulatot és a program résztvevőinek összetételét, látható érdeklődését, kapcsolódását jól felmérve, végig fokozva

a hangulatot – a települések építészeti örökségét bemutató nagyszemű előadást tartott mindkét településen.

Az elméleti ismereteket az iskola műemlékfenntartó technikus diákjainak a helyi, hagyományos építéstechnológiákat, a vályogtéglavetést, a paticsfal építést bemutató kézműves foglalkozásai tették teljessé. Ebbe kapcsolódtak be a rendezvényre kilátogató óvodások, általános iskolások, a település lakói. Ezeket a technikákat a műemlékes diákok a tanulmányaik során elméletben és gyakorlatban is tanulják, dolgozatokon, gyakorlati feladatokon keresztül adnak számot a tudásukról. Ez az örökség napi tudásátadási folyamat túlmutatott ezen. A tökéletes technikai kivitelezésen felül úgy kellett továbbadni a megszerzett ismereteiket, hogy az egyes tevékenységbe bekapcsolódók életkortól és előzetes tudástól függetlenül is kedvet kapjanak hozzá.

A programok sikeresek voltak, a Hild Szakgimnázium a célját elérte. Sikerült nemcsak megmutatni, bemutatni, hanem egyes részfolyamataiban a résztvevők bevonásával meg is valósítani azokat a tevékenységeket, melyek által az

Felpéci szőlőskertek – háttérben a falu

előző generációk, a hagyományos tapasztalati tudás segítségével az épületeiket készítették.

Az elmúlt évek munkáinak, bővítéseinek eredményét minden rendezvényen nagyon jól kihasználtuk. Így kemencében főtt és sült a megvendégléshez szánt étel, mivel családias légkörben ünnepeltük Kulturális Örökségünk Napját. Ilyenkor a Tájház mindig tettere kész önkéntes segítői szerény gasztronómiai kínálattal kedveskednek a napot szebbé varázsoló közreműködőknek. Itt megfelelő hely volt most a vetítésnek is, de a hirtelen jött eső sem zavarta meg a programot és az ünneplést. Ebben a bővítésben a Megyei Kereskedelmi és Iparkamara kéz-

műipari tagozata által szervezett kőműves mestervizsgának is nagy szerepe volt, velük is jó kapcsolatot ápolunk, és helyet, lehetőséget biztosítottunk a vizsgára még 2013-ban, és akkor velük ünnepeltük örökségünket.

A programok egy színfoltja, amikor a kemencében és a kondérban sült és főhet az ebéd. A pogácsa minden alkalommal nagy sikerrel arat. A kemence fűtését egyre többen, és mindig jobban begyakoroltuk, hiszen ennek örökségét egy generáció már nem vette át, ezért újra kellett tanulnunk. A fedett pergola és a kemence is minden időben jó szolgálatot tesz a segítő asszonyainknak. Most is nagy örömmel készültünk a megvendégléssel.

Mindkét településen zárásként a szőlőhegy bejárására indultunk és kellemes beszélgetés, séta során a valóságban is megtekintettük az „Élő szőlőhegyek” kertjeit, épületeit és megismerkedtünk a szőlőművelés helyi sajátosságaival.

Az eddig említetteken felül mindkét településen különös apropója is volt az örökség napi programoknak. Felpécen nem titkolt közös célunk volt, hogy az itt lakók, de az érdeklődők, a szélesebb közvélemény figyelmét felhívjuk a tájházhoz kapcsolódó pince felújítására, amelyet a felméréstől a kivitelezésig a duális gyakorlatorientált képzésnek köszönhetően a műemlékfenntartó technikus diá-

Vályogtéglakészítés

kok segítségével szeretnénk megvalósítani.

A Felpécért Alapítvány „Társadalmi szerepvállalás erősítése a közösségek fejlesztésével” témájú legújabb pályázatának egyik sarkalatos pontja és feladata lesz, hogy a Tájház gazdasági egységéhez a közelmúltban kapott szőlőhegyi borospince és a hozzá tartozó szőlő és gyümölcsös rendbetételére, lehetőségeinek jó kihasználására közösségeinket jól együtt tudjuk működtetni, tudjunk együttműködő partnereket keresni a munkák elvégzésére, majd folyamatos végzésére a közös célok elérése érdekében.

Kajárpécen egy, a településen 1986-ban forgatott dokumentumfilm egészítette ki és tette különlegessé az eseményt. Jó volt látni, hallani, ahogy a helybeliek sorra ismerik fel a filmben szereplő, ma már sajnos csak a filmkockák segítségével felidézhető idős embereket.

A folytatásról is szó esett, melynek szakmai megfogalmazója Józsa Tamás igazgató úr: „Felpécen a pince felmérésére még az ősz folyamán sor fog kerülni, és a tervezés, valamint az előkészítés után tavaszra tervezzük a felújítási munkálatok elkezdését. A Győri Műszaki SZC. Hild József Építőipari Szakgimnáziuma 2015-ben ICOMOS Példaadó Műemlékgondozásért díjat kapott a népi építészeti felmérő programjáért. Ennek, a megtisztelő elismeréssel értékelt programunknak a szerves részét képezi a figyelemfelhívás, a helyi, elsősorban építészeti értékek azonosítása, és a települések életébe őket megillető helyükre történő integrálásuk elősegítése. Úgy érzem, itt ez jól működik.”

Kajárpécen a polgármester úrral egyeztetve a településen hagyományos téli esték programsorozatba beemelve ismétlik meg az előadásokat, a filmvetítést és a gyakorlati bemutatót. A téli esték programsorozat előadásai mindkét település

érdeklődésére számíthatnak. Ezen felül az Építőipari Szakgimnázium igazgatója és a kajárpéci Általános iskola igazgatónője beszéltek meg egy olyan programsorozatot, ahol az egyes osztályok tantárgyi tematikájához kapcsolódóan mutatnák be a falu épített örökségét és tartósnak rendhagyó hon és népismeret, helyismeret órákat, gyakorlati foglalkozásokat – az örökség napi program folytatásaként.

„Köszönjük a Felpéci Tájház és a Kajárpéci Tájház lelkes közösségének, Dombi Alajosné alapítványi elnöknek Felpécen és Laki György

polgármesternek Kajárpécen a lehetőséget, az együttműködést, gondolkodást. Mi is nagyon jól éreztük magunkat és legalább annyira kellemes élménnyel gazdagodtunk, mint a programok résztvevői.” – mondta a nap végén Józsa Tamás igazgató.

A felpéci és kajárpéci programon résztvevők is megköszönték a tartalmas órákat a Győri Műszaki SZC. Hild József Építőipari Szakgimnáziuma tanárainak és diákjainak. Akik a pincetúrara nem mertek vállalkozni, örömmel vették a lehetőséget Felpécen, és ismerkedtek a lótarással és a lovaglással.

DOMBI ALAJOSNÉ vagyok, a Felpécért Alapítvány „mindenesé”, a Felpéci Tájház megálmodója.

1949-ben születtem, és 1999 óta önkéntesként próbálom bizonyítani, hogy még életre való, alkotó ember vagyok rokkantnyugdíjasként is. Mára ugyan jóval túléptem az öreg-ségi nyugdíj korhatárán, és ez néha izgalommal tölt el: sok feladatom lenne még.

A gimnáziumi érettségi megszerzése és egy sikertelen pécsi felvételi után dolgozni kezdtem a győri – akkor még Megyei – Postán, majd a jogutód MATÁV lett a munkáltatóm. Megkedveltem a helyet, az anyagi függetlenséget, és maradtam. Oktatási, közművelődési előadó voltam, szakmai képzéseket és szabadidős, kulturális programokat szerveztem. Akkor 600-nál is több ember dolgozott a megyei üzemnél.

Túl korán, 42 évesen jött a rokkanttá nyilvánításom, amit nehezen, vagy inkább sehogyan sem tudtam elfogadni. Ebben az „életérzésben” jött a felkérés, a meghívás a helyi civil szervezetben való munkálkodásra. A sikerek örömmel töltöttek el, és az is, hogy a tevékenységemhez mindig vannak segítők, akik a jövőt a múltban keresik, és fontosnak tartják a közösségi létet is. Közös munkánkra vannak, akik figyelnek, és segítséget, együtt munkálkodást ajánlanak fel a továbblépéshez. Vannak közös célok!

E dolgokban bízva merítek erőt, remélem még sokáig!